

ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДОЛОГІЯ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ

ст. викладач Савченко К.В., студент Олійник О.В.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Першочерговим критерієм для визначення єдиної методики оцінки фінансового стану підприємства, на основі якої уже потім може здійснюватись будь-який аналіз, має бути її інтегральний характер. Інтегральність методики визначається системним підходом до аналізу фінансового стану підприємства – охопленням всіх його складових у взаємозалежній сукупності.

Серед багатого розмаїття інтегральних методик виділяють такі групи: трансформаційні методики, якісні, коефіцієнтні та суто інтегральні методики.

Більшість існуючих методик в сучасному виді не можуть бути застосовані до оцінки фінансового стану українських підприємств. Найбільш перспективними в практичному плані представляються інтегральні підходи, які будуть збудовані на основі вітчизняної бази фінансової звітності.

Для проведення інтегральної оцінки фінансового стану підприємства, яка б виконувала у повному обсязі всі свої функції, може бути застосована методика, що передбачає декілька етапів.

Перший етап – визначення основних напрямів оцінки. На нашу думку, до таких напрямів доцільно віднести платоспроможність підприємства, його фінансову незалежність і якість активів, оскільки вони у сукупності з різних точок зору характеризують фінансовий стан підприємства.

Другий етап – вибір окремих фінансових коефіцієнтів за кожним з аналітичних напрямів. Тут може використовуватись адаптована система коефіцієнтів Ковалева.

Третій етап – визначення для кожного із коефіцієнтів критичного (нормативного) значення, причому такі значення мають розроблятися для конкретного підприємства з урахуванням його

галузевої належності та специфіки діяльності.

Четвертий етап – визначення вагомості окремих коефіцієнтів. Для кожного підприємства визначення рівня вагомості окремих коефіцієнтів рекомендується здійснювати шляхом експертних оцінок фахівців.

П'ятий етап – формування узагальнюючих показників. Узагальнюючі показники розробляються за кожним із напрямів з урахування відібраних на другому етапі окремих коефіцієнтів та їх вагомості. Усі узагальнюючі показники розраховуються за єдиною методикою (наприклад, за формулою (1)):

$$УП = \frac{\sum_{i=1}^n \alpha_i * \frac{КФ_i}{КН_i}}{\sum_{i=1}^n \alpha_i}, \quad (1)$$

де $КФ_i$, $КН_i$ – відповідно фактичне і критичне значення i -го коефіцієнта;

α_i – вагомість i -го коефіцієнта.

Шостий етап – формування інтегрального показника фінансового стану підприємства з урахуванням усіх аналітичних напрямів. Інтегральний показник розраховується за формулою (2):

$$I = \frac{\beta_1 * РП + \beta_2 * ФН + \beta_3 * РА}{\beta_1 + \beta_2 + \beta_3}, \quad (2)$$

де РП – узагальнюючий показник платоспроможності підприємства;

ФН – узагальнюючий показник фінансової незалежності підприємства;

РА – узагальнюючий показник якості активів підприємства;

β_1 , β_2 , β_3 – коефіцієнти вагомості відповідних узагальнюючих показників.

Оцінка фінансового стану підприємства в даному випадку здійснюється за значенням інтегрального показника – чим більший інтегральний показник, тим вищий рівень фінансової стійкості підприємства.

Дана методика може використовуватись як для оцінки виконання плану, так і для прогнозування банкрутства підприємств, а також визначення кредитоспроможності підприємства-позичальника.